

ÇOCUK KATILIMI POLİTİKA BELGESİ

Tarlabaşı Toplum Merkezi (TTM) İstanbul'un çok boyutlu dezavantajlı bölgelerinden biri olan Tarlabaşı'nda bölge sakinlerinin kent yaşamına eşit katılımını desteklemek için 2006 yılında kurulmuş, hak temelli çalışan bir sivil toplum örgütüdür. Bu bağlamda TTM'nin öncelikli faydalanıcıları bölgede yaşayan çocuklardır.

TTM, çocuklarla yürüttüğü bütün çalışmalarında başta Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme olmak üzere, ulusal ve uluslararası yasaları ve standartları temel alır.

Çocuk Katılımı Politika Belgesi; çocukların, TTM'nin bütün çalışmalarında özne olarak yer almasını hedefler. Aynı zamanda Çocuk Güvenliği Politikası'na ek olarak kurumun Çocuk Güvenliği ilkelerini destekleyecek nitelikler taşımaktadır. Çocuk Güvenliği Politika Belgeleri'ne uyacağını taahhüt eden her bileşen çocuk katılımının gözetilmesine ve savunulmasına destek olmakla yükümlüdür.

Tarlabaşı Toplum Merkezi'nde Çocuk Katılımı

Katılım, çocuğun kendini etkileyecek kararlara dâhil olması için güçlendirilmesini ve kapasitesinin artırılmasını teşvik eden bir süreçtir. Katılım ayrıca kendini ve düşüncelerini ifade etme özgürlüğünü ve temel sivil hakları içerir.

TTM, çocuk katılımı ilkelerini oluştururken; çocuk haklarını tanımlayan, güvence altına alan ve yaşama geçmesi için yükümlülükleri belirleyen Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'ni (ÇHS) referans almaktadır. Birleşmiş Milletler, ÇHS 12. Maddesinde Çocuğun katılım hakkını, "Taraflar Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar." olarak tanımlanır.

TTM, faydalanıcısı olan her çocuk için çocuk katılımını bir hak olarak görmektedir. Yürüttüğü çalışmaları ve planladığı faaliyetleri, çocuk güvenliği perspektifiyle organize ederek çocuk katılımını esas alır. TTM'de Çocuk Katılımı; çocukları "muhtaç", "zayıf" ve "edilgen" olarak gören toplumsal normları ve yetişkin bakış açısını kabul etmeyerek, çocukların güçlenmesini destekleyen, taleplerini ve şikâyetlerini iletebildikleri mekanizmalara erişimlerini kolaylaştıran ve alınacak kararlara daha güçlü etki edebildikleri bir sistem kurmayı hedeflemektedir.

TTM, bireylerin güvende hissettikleri ortamlarda daha açık ve rahat bir şekilde kendilerini ifade ettiklerini bilmektedir. Buna bağlı olarak çocuk katılımının beraberinde gerekli olan çocuk güvenliği ilkelerini de yürütmeye özen gösterir.

TTM'de Çocuk Katılımına Rehberlik Eden İlkeler

Referans: *Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı Çocuk Katılımı Politika Belgesi*

- Şeffaf ve Bilgilendirici:** Çocukların görüşlerinin alınacağı konu, katılımın amacı ve etkileri, katılım sürecindeki aşamalar ve çocukların hakları konusunda her bir çocuğun ihtiyaçlarına, yaşlarına ve başka özelliklerine duyarlı, erişilebilir ve eksiksiz bir şekilde bilginin sunulmasıdır.
- Gönüllü:** Çocukların sürece dahil etmek için zorlanmaması, her sürecin gönüllülük esası ile onaylarının alınarak başlatılması, istedikleri herhangi bir aşamada süreçten ayrılacakları bilgisinin verilmesidir. Çocukların gönüllü katılımları önünde bazı engeller varsa, bunlara ilişkin çözüm önerileri geliştirilmelidir.
- Saygılı:** Çocukların görüşlerine, sürece katkılarına saygı gösterilmesi ve gelen görüşlere gereken ağırlığın verilmesidir. Görüşün iletildiği kişiler ve kurumlar, görüş geliştiren çocuklarla olan iletişimlerine ilişkin ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve yaklaşıma sahip olmak için çaba göstermelidir.
- İlgili:** Çocukların yaşamları ile ilgili olan, çocukların kendi bilgi, beceri ve donanımlarını kullanmalarına olanak sağlayan konularda görüşlerini ifade etmesi ve çocukların gündemlerinde olan ve vurgulamak istedikleri konulara alan açılmasıdır.
- Çocuk Dostu:** Çocuklar yaş ve özelliklerine göre farklı kapasitelere sahiptirler. Tüm katılım sürecinin planlanması (ortam, süre, çalışma yöntemleri vb.) çocukların çeşitliliği gözetenerek gelişen kapasitelerine uygun şekilde farklı düzeylerde yapılmalıdır. Katılımı, çocukların keyif aldığı ve eğlendiği bir süreç haline getirmek önemlidir.
- Kapsayıcı:** Çocuğun dahil olmasından başlayarak tüm süreçte çocuklar arasında ayırım gözetilmemesi, tüm çocuklar için eşit katılım olanaklarının sağlanması ve katılım sürecinin olanakları bakımından kısıtları olan grupları içerecek şekilde kurgulanmasıdır. Çeşitliliği sağlayarak kapsayıcı bir şekilde sürecin kurgulandığı durumlarda, birbirleri ile daha önce iletişimi ve teması az olan gruplar arasında oluşabilecek olası ayrımcı davranışların önlenmesi için çaba gösterilmelidir.
- Eğitim ile Desteklenmiş:** Katılım sürecinde çocukların ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri edinebileceği çalışmaların yapılması, kapasitesinin geliştirilmesi için desteklenmesi ve çocukların güçlenmesidir.
- Güvenli ve Risklere Karşı Duyarlı:** Çocukların kendilerini güvende hissettikleri bir ortamda güvendiği yetişkinlerle olması, çocukların görüşlerini ifade etmesinin neden olabileceği olası risklerin önceden belirlenerek en aza indirilmesi, gerekli tedbirlerin alınması ve çocukların katılım haklarını kullanırken ve sonrasında

herhangi bir kötü muamele ve şiddete uğramamasının sağlanması anlamına gelir. Bunlarla birlikte, çocuklar korunma hakları ve ihtiyaç duyduklarında nereden destek alabilecekleri konularında bilgi sahibi olmalıdır

9. **Hesap Verebilir:** Çocukların görüşlerinin alındığı durumlarda, alınan görüşlerin nasıl ve ne kadarının kullanıldığı/kullanılacağı gibi konularda çocuklara geribildirim verilmesidir. Hatta mümkünse görüşlerin analiz edilmesi, kullanılması ve diğer takip süreçlerinde de çocukların dahil olabilmesidir. Katılım sürecinin sonunda çocuklarla birlikte tüm tarafların değerlendirme yapması önemlidir.

Tarlabaşı Toplum Merkezi, bu ilkeleri göz önünde bulundurarak çocukların bütün süreçlerde aktif rol almasını destekler. TTM, daha etkili hak savunuculuğu yapabilmek adına, çocukların danışmanlığına ve liderliğine ihtiyaç duyar. TTM'de yetişkinlerin bulunduğu çalışmalarda çocuklarla işbirliği yapmaya özen gösterilir.